

İnsanın kaç türlü ibadeti vardır?

Fatmanur Hanım: “23. Söz’deki 5. Nükteyi açıklar mısınız? İnsanın kaç türlü ibadeti vardır?”

AHSEN-İ TAKVİMDE YARATILMAK

İnsan, diğer mahlûkata nispetle en güzel şekilde yaratılmıştır. Çünkü insan kâinata takvim olacak bir sırda yaratılmıştır. Yani kâinatın takvimi, hareket zamanı ve plânı, yol haritası, gidiş güzergâhı insana göre tanzim edilmiştir.

Yirmi Üçüncü Söz’ün Beşinci Nüktesi Fatiha Sûresi’nin plânıyla ahsen-i takvim sırrını açıklıyor.

Ahsen-i takvim sırrını Kur’ân şöyle bildiriyor: “Muhakkak ki, Biz insanı ahsen-i takvimde yarattık. Sonra da onu esfel-i safiline döndürdük. Ancak, iman edip salih amel işleyenler başka. Onlar için tükenmeyen bir mükâfat vardır.”¹

Ahsen-i takvim sırrı, insanın yaratılmışların en güzeli olarak yaratılmasıdır.

Yaratıldığı güzelliğe göre sorumluluğunu bilmeyen insan ise yaratılmışların en aşağısına, Kur’ân’ın diliyle esfel-i safiline düşmektedir.

İman edip salih amel işleyenler ahsen-i takvim sırrını koruyanlardır. Bunların ulaşacakları mükâfatta kesinti yoktur; devamlılık vardır.

İNSANIN İKİ TÜRLÜ İBADETİ VARDIR

Bediüzzaman’ın ifadesiyle dünyaya bir memur ve misafir olarak gönderilen insan ahsen-i takvim sırrını taşıması dolayısıyla, çok ehemmiyetli istidatlarla yaratılmış, istidatlarına göre kendisine çok ehemmiyetli vazifeler verilmiştir.²

İnsan bu vazifesini iki türlü yapmaktadır:

1- Gaibane bir ibadet ve tefekkürle.

2- Hazırane bir ibadet ve duâ ile.

Namazda okumak vacip olan Fatiha Sûresi insanın bu iki türlü ibadetini ifade ediyor.

Beşinci Nükte ise bu çerçevede Fatiha Sûresi'ni tefsir ediyor.

İKİ BÖLÜMLÜ SÛRE

Fatiha Sûresi insanın ibadetini iki bölümde ele alıyor:

Birinci bölüm: İnsanın gaibane ibadetini ve tefekkürünü zikrediyor.

Bu bölüm şudur: "Bismillâhirrahmânirrahîm. Elhamdulillah Rabbi'l-alemîn. Er Rahmani'r-Rahîm. Maliki yevmiddîn."

Mânâsı: "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Hamd, âlemlerin Rabbi, Rahmân ve Rahîm olup, ceza gününün Mâlik'i olan Allah'a mahsustur."3

Buradaki dört âyette, Rahman, Rahim, âlemlerin Rabbi ve ceza gününün Maliki sıfatlarıyla Allah'ı gaibane zikir vardır. Yani mü'min namazında önce Allah'ı gaibane zikrediyor.

Kulun İlâhî saltanata hayranlığı, teslimiyeti, itaati, nezareti, dellâllığı, onda saltanat sahibinin huzuruna çıkmaya bir şevk ve kuvvetli bir istek uyandırıyor. Kul bu büyük saltanatın Sahibi ile muhatap olmak, ona çok daha yakından, bütün samimiyeti ile ve bütün yalvarışı ile hitap etmek istiyor.

İkinci Bölüm: Bu andan itibaren kul artık hitap ve huzur makamındadır. Fatiha Sûresi bu ikinci bölümde kulu hazırane hitap makamına yükseltiyor; kulun duâsını ve ibadetini kulun ağzından veriyor.

"İyyake na'büdü ve iyyake nestaîn. İhdina's-sırata'l-mustakîm. Sıratallezine en'amte aleyhim ğayri'l-mağdubi aleyhim ve laddâllîn."4

Mânâsı: "(Allahım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve dalâlete girenlerinkine değil."

Bediüzzaman, bu ikinci bölümünde kulun hitap makamında eserden müessire geçtiğini zikrediyor. Bu makamda kul san'atının mu'cizeleriyle kendini tanıttırmak isteyen Sani-i Zülcelâl'i iman ve marifet ile tanıyor, muhabbetini yalnız O'na tahsis ediyor, yalnız O'nu seviyor, ibadetini yalnız O'na yapıyor, kendini O'na sevdiliyor; fiiliyle, haliyle, sözüyle ve bütün duygularıyla yalnız O'na şükrediyor ve yalnız O'na hamd ediyor. Hayret ve muhabbetle yalnız O'na secde ediyor, tazim ve sena içinde bütün ihtiyaçlarını yalnız Rabbinden istiyor. Yalnız O'na şehadet ediyor.

Kul ahsen-i takvim sırrında yaratıldığını böylece gösteriyor.

Beşinci Nükte kulun ahsen-i takvim sırrını bir namaz letafetinde zihinlere nakşediyor.

GÜNÜN DUÂSI

Ya Rab! Ya Hadi! Ya Raşîd! Ya Kuddus!

İbadetimizi yalnız Sana, istianemizi yalnız Sana kıl! Bizi hidayet üzere kıl, hidayet üzere yaşat, hidayet üzere öldür! Müslüman'a azap etme, gazap etme! Müslüman'ı Müslüman'a düşman etme! Müslüman'ın imtihanını zor eyleme! İslâm'a ve Müslümanlara yardım et! Âmin.

Dipnotlar:

- 1- Tin Sûresi: 4, 5, 6.
- 2- Sözler, s. 526.
- 3- Fatıha Sûresi: 1-4.
- 4- Fatıha Sûresi: 5-7.